

รายงานสอบสวนโรคเบื้องต้นกรณีสงสัยเสียชีวิตด้วยโรคบาดทะยัก
บ้านป่าช่างสูง หมู่ที่ 16 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
วันที่ 7-19 มกราคม 2567

ผู้เขียนรายงาน

นายกมล วิเศษงามปรกรณ์ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ รพ.แม่ฟ้าหลวง

ทีมสอบสวนโรค

1. นางคะนิงนิตย์ อินตะเนตร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	รพ.สต.บ้านอาไ้ยะ
2. น.ส.รุ่งอรุณ แสงพอง	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	รพ.สต.บ้านเทอดไทย
3. น.ส.จันทร์จิรา แก้วเกิด	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	รพ.สต.บ้านพญาไพร
4. น.ส.ธนาวดี कुमारรูป	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ	รพ.สต.บ้านปางมะหันธ์
5. น.ส.สมพร आयี	นักวิชาการสาธารณสุข	รพ.สต.บ้านสามัคคีใหม่
6. นายศิวัช พุทธฤทธิ์	พนักงานบริการ	รพ.สต.บ้านเทอดไทย
7. นายอาแป มาเยอะ	พนักงานบริการทั่วไป	รพ.สต.บ้านอาไ้ยะ
8. นายกง แซ่เล่า	นักบริการ	รพ.สต.บ้านปางมะหันธ์
9. นายอาถู คาลา	พนักงานขับรถ	รพ.แม่ฟ้าหลวง

ความเป็นมา

วันที่ 7 มกราคม 2567 เวลา 18:30 น. ศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอแม่ฟ้าหลวง รับแจ้งจากแผนกห้องฉุกเฉิน พบญาติผู้ป่วยมาซื้อยาฉีดศพ และแจ้งกับพยาบาลว่าญาติเสียชีวิตด้วยโรคบาดทะยัก

วันที่ 8 มกราคม 2567 เวลา 09:00 น. สอบสวนเจ้าหน้าที่แผนกห้องฉุกเฉิน พบว่า ก่อนที่ผู้ป่วยจะเสียชีวิตได้มารักษาโรงพยาบาลแม่ฟ้าหลวง และ Refer ไปรักษาโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ต่อ ประสานโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์เพื่อยืนยันการเสียชีวิตด้วยโรคบาดทะยัก

วันที่ 15 มกราคม 2567 15:34 น. ได้รับการยืนยันจากเชียงรายประชานุเคราะห์ เบื้องต้นแพทย์
 Diagnosis MCA accident with Tetanus

ผลการสอบสวน

ผู้ป่วยเพศชาย อายุ 46 ปี อาศัยอยู่หมู่ 16 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อาชีพรับจ้าง เก็บขา และทำไร่สวนชา นับถือศาสนาคริสต์ อาศัยอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย มารดา บุตรชาย บุตรสาว 2 คน และผู้เสียชีวิต

วันที่ 20 ธันวาคม 2566 เวลา 12:35 น. บุตรชายให้ข้อมูลว่า ขับรถจักรยานยนต์ล้มเอง บริเวณถนนในหมู่บ้าน ไม่สวมหมวกกันน็อค ไม่สลับ จำเหตุการณ์ได้ มีกลิ่นสุรา ญาตินำส่งโรงพยาบาลแม่ฟ้าหลวง ขณะนั่งรถมาโรงพยาบาลซืมลง ไม่พูด

แรกรับที่แผนกห้องฉุกเฉิน เวลา 12:40 น. ผู้ป่วยนอนรอนอน รู้สีกตัว E2V1M5 ,pupil 2 mm.RTLBE, มีแผลเปิดที่ข้อมือข้างซ้าย บวม ผิดรูป มีเลือดซึม มีแผลที่หัวไหล่ข้างซ้าย และมีอาการบวมโนที่หน้าผากข้างซ้าย ขนาด 1 cms. >>>> ส่ง X-ray

เวลา 13:05 น. ผล Film >> Open fx Lt Radius แพทย์เวรอธิบายแผนการรักษาให้ญาติรับทราบ มีแนวทางส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลแม่สายต่อเนื่อง แต่ญาติปฏิเสธการไปรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลแม่สาย เจ้าหน้าที่แผนกห้องฉุกเฉินอธิบายผลเสียของการไม่ไปรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลแม่สาย ญาติรับทราบ แจ้งว่าจะรับผิดชอบเอง แพทย์เปลี่ยนแผนการรักษาให้ Admit ส่งเอกอการต่อที่โรงพยาบาลแม่ฟ้าหลวง แต่ญาติปฏิเสธการ Admit

เวลา 13:06 น. ดูแล Scrub แผลให้ ดูแล Suture แผลให้ 3 เข็ม เนื่องจากญาติต้องการให้เย็บแผลแค่ 3 เข็ม จะเอาไปรักษาทางบ้านต่อ ชักประวัติการได้รับวัคซีน dT ไม่มีประวัติได้รับ dT

เวลา 13:15 น. ฉีดยา DT 0.5 CC IM

เวลา 13:35 น ดูแลให้ยาทานต่อที่บ้าน แนะนำให้มาทำแผลตามนัด ไม่ให้แผลเปียกน้ำ แนะนำการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรค การใช้ยาสม่ำเสมอ/ต่อเนื่อง สังเกตอาการที่ผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ เช่น แผล บวม แดง มีกลิ่นเหม็น หรือ ปวดมาก แนะนำให้ทานยาให้ครบ และตรงเวลา

เวลา 14:00 น. เดินทางไปรักษาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ หมู่ 12 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีบุตรชายเป็นผู้นำส่ง และฝากบิดาไว้กับหมอฟันบ้านเพื่อรักษาตามวิถภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนั้นบุตรชายเดินทางกลับบ้าน

วันที่ 26 ธันวาคม 2566 เวลา 17:00 น. บุตรชายไปรับบิดากลับบ้านและพักรักษาต่อที่บ้าน

วันที่ 29 ธันวาคม 2566 เริ่มมีอาการ ปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย เวียนศีรษะ หน้ามืดตาลาย มีบ้านหมุน มีอาการคอเกร็ง ลิ้นแข็ง พูดไม่ชัด ไม่มีคลื่นไส้อาเจียน ไม่มีปากเบี้ยว ไม่มีแขนขาอ่อนแรง แต่เดินไม่ได้ มีใบหน้าคล้ายแสบะยืม

วันที่ 30 ธันวาคม 2566 แรกรับที่แผนกห้องฉุกเฉิน เวลา 21:15 น. พบว่าผู้ป่วยรู้สีกตัว ลืมตาเมื่อเรียก พูดได้แต่สับสน ยกมือปิดตำแหน่งเจ็บ E3V4M5, Pupil 3 mm RTL BE ก็้มคอได้ ไม่มีกดเจ็บบริเวณ C-spine มีอาการคอแข็งเกร็ง Stiffness of Neck = Positive

เวลา 22:10 น. แพทย์เวรดูแล consult แพทย์เวร Med ชาย แพทย์เวร รับทราบ case ให้ Refer CT Brain +- LP

เวลา 22:50 น. Refer โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ผู้ป่วยรู้สึกตัว ลืมตาเมื่อเรียก พูดได้แต่สับสน ยกมือปิดตำแหน่งเจ็บ E3V4M5, Pupil 3 mm RTL BE มีอาการคอแข็งเกร็ง Stiffness of Neck = Positive มีแผล Suture บริเวณข้อมือซ้าย มีปวดบวมแดงที่ข้อมือซ้าย มี Discharge สีเหลืองซึมจากแผล ไม่มีไข้ T=37.2 C P=102/min R=20/min BP=158/88 mmHg

วันที่ 7 มกราคม 2567 ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น ประกอบกับมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการรักษา

เวลา 12:00 น. โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์นำผู้ป่วยส่งบ้านพร้อมญาติ

เวลา 15:30 น. ผู้ป่วยเสียชีวิต

เวลา 17:20 น. ญาติผู้ป่วยมาขอซื้อยาฉีดศพที่โรงพยาบาลแม่ฟ้าหลวง

วันที่ 7-10 มกราคม 2567 ประกอบพิธีทางศาสนา

กิจกรรมควบคุมโรคที่ดำเนินการแล้ว

1. คัดกรองการรับวัคซีนบาดทะยัก ทั้งหมด 76 คน ดังนี้

- 1.1 ฉีดครบตามเกณฑ์ จำนวน 11 คน
- 1.2 เริ่มฉีดใหม่ในกลุ่มผู้ใหญ่ 20 ปี ขึ้นไป 3 เข็ม จำนวน 50 คน
- 1.3 ฉีดกระตุ้นในกลุ่มผู้ใหญ่ 20 ปี ขึ้นไป 1 เข็ม จำนวน 6 คน
- 1.4 ฉีดให้ครบตามเกณฑ์ในผู้ใหญ่ 20 ปี ขึ้นไป 1 เข็ม จำนวน 6 คน
- 1.5 ฉีดให้ครบตามเกณฑ์ในกลุ่ม ANC 1 เข็ม จำนวน 1 ราย
- 1.6 เริ่มฉีดใหม่ในกลุ่มอายุ 0-5 ปี จำนวน 2 คน

2. สื่อสารความเสี่ยง

- 2.1 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคบาดทะยัก การฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก
- 2.2 กระตุ้นการฉีดวัคซีนในกลุ่มที่ไม่มีประวัติฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก
- 2.3 การดูแลรักษาแบบภูมิปัญญาให้ปลอดภัยต่อโรคบาดทะยัก

3. วันที่ 23 มกราคม 2567 จะดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก จำนวน 62 คน ณ หมู่บ้านป่าซางสูง หมู่ 16 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

แนวโน้มของการระบาด

จากการสอบสวนโรค ไม่พบผู้ที่มีประวัติเสี่ยงต่อการรับเชื้อ Clostridium tetani ภายในหมู่บ้าน ประกอบกับโรคบาดทะยักไม่ได้ติดต่อง่าย สามารถควบคุมโรคให้สงบได้ แต่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการรับเชื้อ ประกอบกับความครอบคลุมวัคซีนบาดทะยักหมู่บ้านอยู่ในระดับต่ำ

สรุปความสำคัญทางสาธารณสุขและความเร่งด่วน

จากการสอบสวนโรค คาดว่าผู้ป่วยได้รับเชื้อ Clostridium tetani ขณะรักษาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับไม่มีประวัติรับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก ความครอบคลุมวัคซีนบาดทะยักหมู่บ้านอยู่ในระดับต่ำ จึงต้องเร่งดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักให้มีความครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ จะได้ลดอัตราป่วยตายด้วยโรคบาดทะยัก

ข้อเสนอเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

1. การสร้างความเข้าใจให้กับหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความปลอดภัยต่อโรคบาดทะยัก
2. การกระตุ้นฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ให้ได้ตามเกณฑ์
3. การสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคบาดทะยัก